

кримінальним правопорушенням [3, с. 48], тобто з метою розвитку спеціального напрямку в кримінології – віктимологічного запобігання окремим видам кримінальних правопорушень.

Література

1. Франк Л. В. Віктимологія и віктимність. Душанбе : Ирфон, 1972. 126 с.
2. Джужа О. Віктимологія на захисті прав і законних інтересів жертви злочину. *Право України*. 2002. № 2. С. 133–134.
3. Косенко С. С. Віктимологічна профілактика в системі запобігання злочинів. Підприємство, господарство і право. 2006. № 12. С. 48–52.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-327-2-18>

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СТУПЕНЯ ВИПРАВЛЕННЯ ЗАСУДЖЕНИХ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ УКРАЇНИ

Долгов А. Г.

*здобувач III рівня вищої освіти «доктор філософії»
Класичного приватного університету
м. Запоріжжя, Україна*

Вивчення практики діяльності кримінально-виконавчих та детермінантів рецидивної злочинності, переконливо показує, що значна кількість помилок робиться під час оцінювання ступеня виправлення засуджених в місцях несвободи України, оскільки в основі застосування всіх заохочувальних заходів на першому місці повинні перебувати показники їх виправлення, а не період відбутого засудженими покарання, чи інші формальні умови.

Застосування до засуджених заохочувальних заходів без вдумливого, ретельного аналізу всіх показників і даних про його виправлення, без глибокого вивчення особистості засудженого за нашим глибоким переконанням є передчасним, а ефективність діяльності установ виконання покарань залежить від якісного виконання своїх завдань, що багато в чому залежить від кількості засуджених, що стали на шлях виправлення.

В науці пенітенціарного права доведено, що об'єктивним критерієм, за допомогою якого визначається ефективність діяльності кримінально-виконавчої системи держави, є стан рецидивної

злочинності, який, на сьогоднішній день, в Україні наждаь являється досить критичним, що в першу чергу пояснюється, економічними, політичними та соціальними проблемами в нашій державі.

Окремо слід зауважити, що рецидивна злочинність, до певної міри, являється і результатом неефективної виправної дії кримінально-виконавчих установ, які всупереч своїм завданням не змогли повернути засудженого в суспільство повноцінним, законослухняним громадянином. Як слушно зауважує В.С. Батиргарєєва, філософія виправлення засуджених, які відбували покарання і повертаються в суспільство, все більше і більше переглядається та переоцінюється. І навіть не завжди наявний результат їхнього юридичного виправлення [1, с. 91].

До основних критеріїв, які мають враховувати під час оцінювання ступеня виправлення засуджених в місцях несвободи, слід віднести відомості про їх стягнення та заохочення. Від кількості, характеру стягнень та заохочень залежить ефективність процесу виконання кримінального покарання, адже поведінка засуджених багато в чому свідчить про їх ставлення до відбування покарання, правильності застосування основних засобів виправлення і ресоціалізації [1, с. 107]¹.

Відповідно до статті 130 КВК України за виконання покладених обов'язків та додержання правил поведінки, встановлених цим Кодексом та правилами внутрішнього розпорядку колонії, дотримання правил трудового розпорядку та вимог безпеки праці до осіб, які відбувають покарання у виді позбавлення волі, можуть застосовуватися такі заходи заохочення:

- подяка;
- дострокове зняття раніше накладеного стягнення;
- нагородження похвальною грамотою;
- присвоєння почесного звання «кращий за поведінкою», «активний учасник самодіяльності» тощо;
- виплата грошової премії;
- нагородження подарунком;
- переведення на поліпшені умови тримання;
- надання дозволу для виїзду за межі колонії з метою відвідування рідних до семи діб засудженим, які тримаються у дільницях соціальної реабілітації виправних колоній мінімального рівня безпеки із загальними умовами тримання та середнього рівня безпеки;
- надання додаткового короткострокового або тривалого побачення;

---

¹ Виправлення та ресоціалізація засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях середнього рівня безпеки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Шкута Олег Олегович ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Д., 2011. 237 арк.

– дозвіл додатково витратити гроші для придбання продуктів харчування і предметів першої потреби в сумі до п'ятдесяти відсотків мінімального розміру заробітної плати;

– збільшення тривалості прогулянки засудженим, які тримаються в дільницях посиленого контролю колоній і приміщеннях камерного типу виправних колоній максимального рівня безпеки, до двох годин [1].

Наявні у засуджених заохочення юридично показують їх позитивне ставлення до засвоєння основних засобів виправлення і ресоціалізації.

Основою, підґрунтям оцінки ступеня виправлення засуджених у місцях несвободи України, є аксіологічна інтерпретація явищ, подій або дій, а використання під час цього оцінювання системи заздалегідь визначених критеріїв [2, с. 113].

Оцінка ступеня виправлення засуджених є віддзеркаленням аксіологічних переконань у кримінально-виконавчому праві, згідно з якими пізнання спрямованості засуджених у період відбуття покарання побудовано на системі соціально-значущих цінностей, тобто на певній сукупності критеріїв. Таким чином, ступінь виправлення засуджених являється сукупністю критеріїв оцінки ефективності комплексного застосування до засуджених основних засобів виправлення і ресоціалізації, необхідних для досягнення мети покарання.

Література:

1. Батиргареева В. С. Рецидивна злочинність в Україні: соціально-правові та кримінологічні проблеми : [монографія]. Харків : Право, 2009. 576 с.

2. Виправлення та ресоціалізація засуджених, які відбувають покарання у виправних колоніях середнього рівня безпеки : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Шкута Олег Олегович ; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. Д., 2011. 237 арк.